

Η ΕΦΑΠΤΟΜΕΝΗ ΤΗΣ C_f ($N_0 2$)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1.

(I) Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = -x^2$. Να αποδείξετε ότι εφαπτομένες της C_f που διέρχονται από το σημείο $A(1,0)$ είναι ο άξονας $x'x$ και η ευθεία $(\varepsilon): y = -4x + 4$

(II) Δίνεται η συνάρτηση $g(x) = a \ln x + \beta x^2, x > 0$. Να βρεθούν τα $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$ ώστε η ευθεία $(\varepsilon): y = -4x + 4$ να εφάπτεται της C_g στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$

$$(I) f'(x) = (-x^2)' \stackrel{(cF(x))' = cF'(x), c: \text{σταθερά}}{=} -(x^2)' \stackrel{(x^a)' = ax^{a-1}}{=} -2x = -2x$$

$$f'(x) = -2x, x \in \mathbb{R}$$

Αν (ε) η εφαπτομένη της C_f στο σημείο επαφής $M(x_0, f(x_0))$ με $(\varepsilon) \setminus y'y$ και $A(1,0) \in (\varepsilon)$. Τότε ο συντελεστής διεύθυνσης της (ε) θα είναι:

$$\lambda = f'(x_0) = -2x_0$$

Η εξίσωση της ευθείας (ε) θα έχει την μορφή:

$$y = \lambda x + \kappa \stackrel{\lambda = -2x_0}{\Leftrightarrow} y = -2x_0 x + \kappa$$

$$(\varepsilon): y = -2x_0 x + \kappa$$

$$\text{Έχω: } f(x_0) = -x_0^2$$

$$M(x_0, f(x_0)) \in (\varepsilon) \Leftrightarrow A(x_0, -x_0^2) \in (\varepsilon) \stackrel{(\varepsilon): y = -x_0 x + \kappa}{\Leftrightarrow} -x_0^2 = -2x_0 x_0 + \kappa \Leftrightarrow$$

$$\kappa = -x_0^2 + 2x_0^2 \Leftrightarrow \kappa = x_0^2$$

Τότε η εξίσωση της ευθείας (ε) θα είναι:

$$y = -2x_0 x + \kappa \stackrel{\kappa = x_0^2}{\Leftrightarrow} y = -2x_0 x + x_0^2$$

$$(\varepsilon): y = -2x_0 x + x_0^2$$

$$A(1,0) \in (\varepsilon) \stackrel{(\varepsilon): y = -2x_0 x + x_0^2}{\Leftrightarrow} 0 = -2x_0 \cdot 1 + x_0^2 \Leftrightarrow x_0^2 - 2x_0 = 0 \Leftrightarrow x_0(x_0 - 2) = 0 \Leftrightarrow$$

$$\left\{ \begin{array}{l} x_0 = 0 \\ \dot{\eta} \\ x_0 - 2 = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} x_0 = 0 \\ \dot{\eta} \\ x_0 = 2 \end{array} \right\}$$

Αν $x_0 = 0$ τότε η ευθεία (ε) θα έχει εξίσωση:

$$y = -2x_0x + x_0^2 \stackrel{x_0=0}{\Leftrightarrow} y = -2 \cdot 0 \cdot x + 0^2 \Leftrightarrow y = 0$$

Δηλαδή αν $x_0 = 0$ η ευθεία (ε) είναι ο άξονας $x'x$

Αν $x_0 = 2$ τότε η ευθεία (ε) θα έχει εξίσωση:

$$y = -2x_0x + x_0^2 \stackrel{x_0=2}{\Leftrightarrow} y = -2 \cdot 2 \cdot x + 2^2 \Leftrightarrow y = -4x + 4$$

(II)

Η ευθεία (ε) εφάπτεται της C_f στο σημείο $A(x_0, f(x_0))$ όταν:

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(x_0) = 0 \text{ συντελεστής διεύθυνσης της } (\varepsilon) \\ A(x_0, f(x_0)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\}$$

$$g'(x) = (a \ln x + \beta x^2)' \stackrel{(F(x)+G(x))' = F'(x)+G'(x)}{=} (a \ln x)' + (\beta x^2)' \stackrel{(cF(x))' = cF'(x), c: \text{σταθερά}}{=}$$

$$a(\ln x)' + \beta(x^2)' \stackrel{\begin{array}{l} (\ln x)' = \frac{1}{x}, x > 0 \\ (x^a)' = ax^{a-1} \end{array}}{=} a \frac{1}{x} + \beta \cdot 2x = \frac{a}{x} + 2\beta x$$

$$g'(x) = \frac{a}{x} + 2\beta x, x > 0$$

Η ευθεία $(\varepsilon): y = -4x + 4$ εφάπτεται της C_g στο στο σημείο με τετμημένη

$x_0 = 1$. Οπότε θα έχω:

$$\left\{ \begin{array}{l} g'(x_0) = \lambda_\varepsilon \\ A(x_0, g(x_0)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\} \stackrel{x_0=1}{\Leftrightarrow} \left\{ \begin{array}{l} g'(1) = -4 \\ A(1, g(1)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\} \stackrel{(\varepsilon): y = -4x + 4}{\Leftrightarrow} \left\{ \begin{array}{l} g'(1) = -4 \\ g(1) = -4 \cdot 1 + 4 \end{array} \right\} \Leftrightarrow$$

$$\left(\begin{array}{l} g'(1) = \frac{a}{1} + 2\beta \cdot 1 = a + 2\beta, g(1) = a \ln 1 + \beta \cdot 1^2 \stackrel{\ln 1}{=} a \cdot 0 + \beta = \beta \end{array} \right)$$

$$\left\{ \begin{array}{l} a + 2\beta = -1 \\ \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a + 2 \cdot 0 = -1 \\ \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a = -1 \\ \beta = 0 \end{array} \right\}$$

2.

Έστω η παραγωγίσιμη συνάρτηση f τέτοια ώστε για κάθε $x \in \mathbb{R}$ να ισχύει:

$$x^2 + xf^3(x) + f^2(x) = 3 \quad (*)$$

Να βρείτε την εξίσωση της εφαπτομένης της C_f στο σημείο επαφής $A(1, f(1))$

Θέτω $x=1$ στην σχέση (*):

$$1^2 + 1 \cdot f^3(1) + f^2(1) = 3 \Leftrightarrow 1 + f^3(1) + f^2(1) - 3 = 0 \Leftrightarrow f^3(1) + f^2(1) - 2 = 0 \Leftrightarrow$$

$$\begin{aligned} \alpha^2 - \beta^2 &= (\alpha - \beta)(\alpha + \beta) \\ \alpha^3 - \beta^3 &= (\alpha - \beta)(\alpha^2 + \alpha\beta + \beta^2) \end{aligned}$$

$$f^3(1) - 1^3 + f^2(1) - 1^2 = 0 \quad \Leftrightarrow$$

$$\underbrace{[f(1) - 1][f^2(1) + f(1) \cdot 1 + 1^2] + [f(1) - 1][f(1) + 1]}_{\text{Βγάζω κοινό παράγοντα το } f(1)-1} = 0 \Leftrightarrow$$

Βγάζω κοινό παράγοντα το $f(1)-1$

$$[f(1) - 1][f^2(1) + f(1) + 1 + f(1) + 1] = 0 \Leftrightarrow$$

$$[f(1) - 1][f^2(1) + 2f(1) + 1 + 1] = 0 \Leftrightarrow$$

$$[f(1) - 1] \left[\underbrace{f^2(1) + 2 \cdot f(1) \cdot 1 + 1^2 + 1}_{\alpha^2 + 2 \cdot \alpha \cdot \beta + \beta^2 = (\alpha + \beta)^2} \right] = 0 \Leftrightarrow$$

$$[f(1) - 1][(f(1) + 1)^2 + 1] = 0 \Leftrightarrow$$

$$\left[(f(1) + 1)^2 \geq 0 \Rightarrow (f(1) + 1)^2 + 1 \geq 1 > 0 \Rightarrow (f(1) + 1)^2 + 1 > 0 \Rightarrow (f(1) + 1)^2 + 1 \neq 0 \right]$$

$$f(1) - 1 = 0 \Leftrightarrow f(1) = 1$$

$\left. \begin{aligned} &f(x) = g(x) \\ &f, g: \text{Παραγωγίσιμες} \end{aligned} \right\} \Rightarrow f'(x) = g'(x)$
Προσοχή ισχύει η συνεπαγωγή και όχι η ισοδυναμία!!!

$$x^2 + xf^3(x) + f^2(x) = 3 \quad \Rightarrow \quad (x^2 + xf^3(x) + f^2(x))' = (3)'$$

$$(F(x)G(x))' = F'(x)G(x) + F(x)G'(x)$$

$$(x)' = 1$$

$$(x^a)' = ax^{a-1}$$

$$(F^a(x))' = aF^{a-1}(x)F'(x)$$

$$(F(x) + G(x) + H(x))' = F'(x) + G'(x) + H'(x)$$

$$(c)' = 0, c: \text{σταθερά}$$

$$\Rightarrow \quad (x^2)' + (xf^3(x))' + (f^2(x))' = 0 \quad \Rightarrow$$

$$2x + (x)' f^3(x) + x(f^3(x))' + 2f(x)f'(x) = 0 \Rightarrow$$

$$2x + f^3(x) + 3xf^2(x)f'(x) + 2f(x)f'(x) = 0 \quad \Rightarrow \quad \text{Θέτω } x=1$$

$$2 \cdot 1 + f^3(1) + 3 \cdot 1 \cdot f^2(1)f'(1) + 2f(1)f'(1) = 0 \Rightarrow$$

$$2 + f^3(1) + 3f^2(1)f'(1) + 2f(1)f'(1) = 0 \xrightarrow{f(1)=1} 2 + 1^3 + 3 \cdot 1^2 \cdot f'(1) + 2 \cdot 1 \cdot f'(1) = 0$$

$$\Rightarrow 3 + 5f'(1) = 0 \Rightarrow 5f'(1) = -3 \Rightarrow 5 \Rightarrow f'(1) = -\frac{3}{5}$$

Επειδή η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = 1$

υπάρχει εφαπτομένη (ε) της C_f στο σημείο επαφής $A(1, f(1))$ με $(\varepsilon) \setminus \setminus y'y$

Τότε ο συντελεστής διεύθυνσης λ της (ε) θα είναι $\lambda = f'(x_0) = f'(1) = -\frac{3}{5}$

Η εξίσωση της ευθείας (ε) θα έχει την μορφή:

$$y = \lambda x + \kappa \xleftrightarrow{\lambda = -\frac{3}{5}} y = -\frac{3}{5}x + \kappa$$

$$(\varepsilon): y = -\frac{3}{5}x + \kappa$$

$$A(1, f(1)) \in (\varepsilon) \xleftrightarrow{f(1)=1} A(1, 1) \in (\varepsilon) \xleftrightarrow{(\varepsilon): y = -\frac{3}{5}x + \kappa} 1 = -\frac{3}{5} \cdot 1 + \kappa \Leftrightarrow \kappa = 1 + \frac{3}{5} \Leftrightarrow$$

$$\Leftrightarrow \kappa = \frac{5}{5} + \frac{3}{5} \Leftrightarrow \kappa = \frac{8}{5}$$

Τότε η εξίσωση της ευθείας (ε) θα είναι:

$$y = -\frac{3}{5}x + \kappa \xleftrightarrow{\kappa = \frac{8}{5}} y = -\frac{3}{5}x + \frac{8}{5} \Leftrightarrow y = \frac{-3x + 8}{5}$$

3.

Έστω η συνάρτηση f τέτοια ώστε για κάθε $x > \frac{1}{e}$ να ισχύει:

$$x^{f(x)} = e^{x-f(x)}$$

(I) Να αποδείξετε ότι $f(x) = \frac{x}{1 + \ln x}$, $x > \frac{1}{e}$

(II) Να βρείτε την εξίσωση της εφαπτομένης της C_f στο σημείο με τετμημένη $x_0 = e$

(III) Να αποδείξετε ότι δεν υπάρχει εφαπτομένη της C_f που να είναι κάθετη με την ευθεία $(\eta): y = -x + 2017$

$$(I) x^{f(x)} = e^{x-f(x)} \Leftrightarrow \ln x^{f(x)} = \ln e^{x-f(x)} \stackrel{\ln \theta^{\kappa} = \kappa \ln \theta, \theta > 0}{\Leftrightarrow} f(x) \ln x = (x - f(x)) \ln e \stackrel{\ln e = 1}{\Leftrightarrow} \\ f(x) \ln x = (x - f(x)) \cdot 1 \Leftrightarrow f(x) \ln x = x - f(x) \Leftrightarrow f(x) \ln x + f(x) = x \Leftrightarrow$$

$$[\ln x + 1] f(x) = x \Leftrightarrow f(x) = \frac{x}{\ln x + 1}$$

$$\left(\begin{array}{l} x > \frac{1}{e} \Rightarrow \ln x > \ln \frac{1}{e} \stackrel{a^{-1} = \frac{1}{a}, a \neq 0}{\Rightarrow} \ln x > \ln e^{-1} \stackrel{\ln \theta^{\kappa} = \kappa \ln \theta, \theta > 0}{\Rightarrow} \ln x > -\ln e \stackrel{\ln e = 1}{\Rightarrow} \ln x > -1 \Rightarrow \\ \ln x + 1 > 0 \Rightarrow \ln x + 1 \neq 0 \end{array} \right)$$

$$(II) f'(x) = \left(\frac{x}{\ln x + 1} \right)' \stackrel{\left(\frac{F(x)}{G(x)} \right)' = \frac{F'(x)G(x) - F(x)G'(x)}{G^2(x)}}{=} \frac{(x)'(\ln x + 1) - x(\ln x + 1)'}{(\ln x + 1)^2} =$$

$$\stackrel{\begin{array}{l} (x)' = 1 \\ (\ln x)' = \frac{1}{x}, x > 0 \\ (F(x) + G(x))' = F'(x) + G'(x) \\ (c)' = 0, c: \Sigma \text{ταθερά} \end{array}}{=} \frac{1 \cdot (\ln x + 1) - x \left[(\ln x)' + (1)' \right]}{(\ln x + 1)^2} = \frac{\ln x + 1 - x \frac{1}{x}}{(\ln x + 1)^2} = \frac{\ln x}{(\ln x + 1)^2}$$

$$f'(x) = \frac{\ln x}{(\ln x + 1)^2}, x > \frac{1}{e}$$

$$\text{Έχω: } e > \frac{1}{e} \stackrel{e > 0}{\Leftrightarrow} ee > e \frac{1}{e} \Leftrightarrow e^2 > 1 \Leftrightarrow \sqrt{e^2} > \sqrt{1} \Leftrightarrow |e| > 1 \stackrel{\begin{array}{l} \text{Επειδή } e > 0 \text{ θα} \\ \text{έχω } |e| = e \end{array}}{\Leftrightarrow} e > 1 \text{ (Ισχύει)}$$

$$f'(e) = \frac{\ln e}{(\ln e + 1)^2} \stackrel{\ln e = 1}{=} \frac{1}{(1 + 1)^2} = \frac{1}{4}$$

$$f(e) = \frac{e}{\ln e + 1} \stackrel{\ln e = 1}{=} \frac{e}{1 + 1} = \frac{e}{2}$$

Επειδή η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = e$

υπάρχει η εφαπτομένη (ε) της C_f στο σημείο επαφής $A(e, f(e))$ με $(\varepsilon) \nparallel y'y$

Τότε ο συντελεστής διεύθυνσης λ της (ε) θα είναι $\lambda = f'(x_0) = f'(e) = \frac{1}{4}$

Η εξίσωση της ευθείας (ε) θα έχει την μορφή:

$$y = \lambda x + \kappa \Leftrightarrow y = \frac{\lambda = \frac{1}{4}}{4} x + \kappa$$

$$(\varepsilon): y = \frac{1}{4}x + \kappa$$

$$\begin{aligned} A(e, f(e)) \in (\varepsilon) &\Leftrightarrow A\left(e, \frac{e}{2}\right) \in (\varepsilon) \stackrel{(\varepsilon): y = \frac{1}{4}x + \kappa}{\Leftrightarrow} \frac{e}{2} = \frac{1}{4} \cdot e + \kappa \Leftrightarrow \kappa = \frac{e}{2} - \frac{e}{4} \Leftrightarrow \\ &\Leftrightarrow \kappa = \frac{2e}{4} - \frac{e}{4} \Leftrightarrow \kappa = \frac{e}{4} \end{aligned}$$

Τότε η εξίσωση της ευθείας (ε) θα είναι:

$$y = \frac{1}{4}x + \kappa \stackrel{\kappa = \frac{e}{4}}{\Leftrightarrow} y = \frac{x}{4} + \frac{e}{4} \Leftrightarrow y = \frac{x+e}{4}$$

(III) Έστω υπάχει εφαπτομένη (l) της C_f στο σημείο επαφής $A(x_1, f(x_1))$,

$x_1 > \frac{1}{e}$ με $(l) \nparallel y'y$ και $(l) \perp (\eta)$. Επειδή η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο σημείο x_1 θα έχω:

$$\lambda_l = f'(x_1) \Leftrightarrow \lambda_l = \frac{\ln x_1}{(\ln x_1 + 1)^2}$$

$$(\eta): y = -1 \cdot x + 2017$$

$$\text{Οπότε: } \lambda_\eta = -1$$

$$(l) \perp (\eta) \Leftrightarrow \lambda_l \lambda_\eta = -1 \Leftrightarrow \frac{\ln x_1}{(\ln x_1 + 1)^2} (-1) = -1 \Leftrightarrow (\ln x_1 + 1)^2 = \ln x_1 \Leftrightarrow$$

$$\ln^2 x_1 + 2 \ln x_1 + 1 - \ln x_1 = 0 \Leftrightarrow (\ln x_1)^2 + \ln x_1 + 1 = 0$$

$$\text{Θέτω: } t = \ln x_1$$

Τότε θα έχω:

$$t^2 + t + 1 = 0(1)$$

$$\Delta = \beta^2 - 4\alpha\gamma = 1^2 - 4 \cdot 1 \cdot 1 = 1 - 4 = -3 < 0$$

Επειδή $\Delta < 0$ η δευτεροβάθμια εξίσωση (1) δεν έχει πραγματικές ρίζες.

Οπότε δεν υπάρχει $x_1 > \frac{1}{e}$ που να ικανοποιεί την σχέση $(\ln x_1)^2 + \ln x_1 + 1 = 0$

Συνεπώς δεν υπάρχει εφαπτομένη της C_f που να είναι κάθετη με την ευθεία (η)

4.

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = x^2 + \frac{2a}{x} + \beta, x \neq 0$. Να βρεθούν τα α, β όταν η εφαπτομένη της C_f στο σημείο $x_1 = 2$ να είναι ο άξονας $x'x$.

$$\begin{aligned}
 (F(x)+G(x)+H(x))' &= F'(x)+G'(x)+H'(x) \\
 f'(x) &= \left(x^2 + \frac{2a}{x} + \beta \right)' \stackrel{a^{-1}=\frac{1}{a}, a \neq 0}{=} (x^2)' + (2ax^{-1})' + (\beta)' \\
 &\stackrel{(x^a)'=ax^{a-1}}{=} 2x + 2a(x^{-1})' \stackrel{(cF(x))'=cF'(x), c:\text{σταθερά}}{=} 2x + 2a(-1)x^{-2} \stackrel{(c)'=0, c:\text{σταθερά}}{=} 2x - 2a \frac{1}{x^2} \stackrel{a^{-v}=\frac{1}{a^v}, \alpha \neq 0}{=} 2x - \frac{2a}{x^2}
 \end{aligned}$$

Οπότε: $f'(x) = 2x - \frac{2a}{x^2}, x \neq 0$

Η ευθεία (ε) εφάπτεται της C_f στο σημείο $A(x_0, f(x_0))$ όταν:

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(x_0) = 0 \text{ συντελεστής διεύθυνσης της } (\varepsilon) \\ A(x_0, f(x_0)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\}$$

Ο άξονας $(x'x): y = 0 \cdot x + 0$ εφάπτεται της C_f στο σημείο με τετμημένη $x_1 = 2$. Οπότε θα έχω:

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(x_1) = \lambda_{x'x} \\ A(x_1, f(x_1)) \in (x'x) \end{array} \right\} \stackrel{x_1=2}{\Leftrightarrow} \left\{ \begin{array}{l} f'(2) = 0 \\ f(2) = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} 2 \cdot 2 - \frac{2a}{2^2} = 0 \\ 2^2 + \frac{2a}{2} + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} 4 - \frac{a}{2} = 0 \\ 2^2 + \frac{2a}{2} + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} \frac{a}{2} = 4 \\ 4 + a + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a = 8 \\ 4 + 8 + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a = 8 \\ 12 + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a = 8 \\ \beta = -12 \end{array} \right\}$$

5.

Έστω η συνάρτηση $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ που ικανοποιεί τις σχέσεις

$$f(x) > 0 \text{ για κάθε } x \in \mathbb{R}, f(0) = 2017, f'(0) = 1, f(1) = e$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση $g(x) = f(\ln x) + \ln f(x), x > 0$

Αν η εφαπτομένη της C_f στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$ είναι παράλληλη με τον άξονα $x'x$ να βρεθούν τα $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$ ώστε η ευθεία $(\varepsilon): y = ax + \beta$ να εφάπτεται της C_g στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$

$$g'(x) = (f(\ln x) + \ln f(x))' \stackrel{(F(x)+G(x))' = F'(x)+G'(x)}{=} (f(\ln x))' + (\ln f(x))' \stackrel{[F(G(x))] = F'(G(x))G'(x)}{=} \stackrel{(\ln f(x))' = \frac{f'(x)}{f(x)}, f(x) > 0}{=} \\ f'(\ln x)(\ln x)' + \frac{f'(x)}{f(x)} \stackrel{(\ln x)' = \frac{1}{x}, x > 0}{=} f'(\ln x) \frac{1}{x} + \frac{f'(x)}{f(x)} = \frac{f'(\ln x)}{x} + \frac{f'(x)}{f(x)}$$

$$\text{Οπότε : } g'(x) = \frac{f'(\ln x)}{x} + \frac{f'(x)}{f(x)}, x > 0$$

Έστω (l) εφαπτομένη της C_f στο σημείο επαφής $A(x_0, f(x_0))$, $x_0 = 1$ με $(l) \setminus \setminus y'y$ και $(l) // (x'x)$. Επειδή η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = 1$ θα έχω:

$$\lambda_l = f'(x_0) \stackrel{x_0=1}{\Leftrightarrow} \lambda_l = f'(1)$$

$$(x'x): y = 0 \cdot x + 0$$

$$\text{Οπότε : } \lambda_{x'x} = 0$$

$$(l) // (x'x) \Leftrightarrow \lambda_l = \lambda_{x'x} \Leftrightarrow f'(1) = 0$$

Η ευθεία (ε) εφάπτεται της C_f στο σημείο $A(x_0, f(x_0))$ όταν :

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(x_0) = 0 \text{ συντελεστής διεύθυνσης της } (\varepsilon) \\ A(x_0, f(x_0)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\}$$

Η ευθεία $(\varepsilon): y = ax + \beta$ εφάπτεται της C_g στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$. Οπότε θα έχω:

$$\left\{ \begin{array}{l} g'(x_0) = \lambda_\varepsilon \\ A(x_0, g(x_0)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\} \stackrel{x_0=1}{\Leftrightarrow} \left\{ \begin{array}{l} g'(1) = \alpha \\ g(1) = \alpha \cdot 1 + \beta \end{array} \right\} \stackrel{g(x) = f(\ln x) + \ln f(x), x > 0}{\Leftrightarrow} \stackrel{g'(x) = \frac{f'(\ln x)}{x} + \frac{f'(x)}{f(x)}, x > 0}{\Leftrightarrow} \\ \left\{ \begin{array}{l} \frac{f'(\ln 1)}{1} + \frac{f'(1)}{f(1)} = \alpha \\ f(\ln 1) + \ln f(1) = a + \beta \end{array} \right\} \stackrel{f'(0)=1, f'(1)=0, \ln 1=0}{\Leftrightarrow} \left\{ \begin{array}{l} f'(0) + \frac{0}{f(1)} = \alpha \\ f(0) + \ln f(1) = a + \beta \end{array} \right\} \stackrel{f(0)=2017, f'(0)=1, f(1)=e}{\Leftrightarrow} \\ \left\{ \begin{array}{l} \alpha = 1 \\ 2017 + \ln e = a + \beta \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} \alpha = 1 \\ 2017 + \lambda' = \lambda' + \beta \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} \alpha = 1 \\ \beta = 2017 \end{array} \right\}$$

6.

Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως (Σ) ή (Λ)

(I) Κάθε συνάρτηση είναι παραγωγίσιμη σε κάθε σημείο του πεδίου ορισμού της

(II) Αν η συνάρτηση $f(x) + g(x)$ είναι παραγωγίσιμη στο σημείο x_0 τότε και οι συναρτήσεις $f(x), g(x)$ είναι παραγωγίσιμες στο σημείο x_0

(III) Αν ρ ρητός και $x > 0$ τότε ισχύει $(x^\rho)' = \rho x^{\rho-1}$

(IV) Αν $x \geq 0$ τότε ισχύει $(\sqrt{x})' = \frac{1}{2\sqrt{x}}$

(V) Αν οι συναρτήσεις $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, g: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ είναι παραγωγίσιμες στο $\mathbb{R}$ τότε ισχύει $[f(g(x))]' = f'(g(x))g'(x)$

(I) Θεωρώ την συνάρτηση $f(x) = |x|$. Αν $x_0 = 0$ και $h \neq 0$ θεωρώ την συνάρτηση:

$$\lambda(h) = \frac{f(x_0 + h) - f(x_0)}{h} = \frac{f(0 + h) - f(0)}{h} = \frac{f(h) - 0}{h} = \frac{|h|}{h}$$

Αν $h > 0$ θα έχω:

$$\lambda(h) = \frac{f(x_0 + h) - f(x_0)}{h} = \frac{|h|^{h>0 \Rightarrow |h|=h} h}{h} = \frac{h}{h} = 1$$

Οπότε όταν $h > 0$ έχω $\lambda(h) = 1$

Αν $h < 0$ θα έχω:

$$\frac{f(x_0 + h) - f(x_0)}{h} = \frac{|h|^{h<0 \Rightarrow |h|=-h} -h}{h} = \frac{-h}{h} = -1$$

Οπότε όταν $h < 0$ έχω $\lambda(h) = -1$

Για να υπάρχει το όριο της συνάρτησης $\lambda(h)$ όταν $h \rightarrow 0$

θα πρέπει όταν το h βρίσκεται πολύ κοντά στο 0 δηλαδή τείνει στο 0 οι αντίστοιχες τιμές της συνάρτησης έχω $\lambda(h)$ να τείνουν στον ίδιο πάντα αριθμό!!!

Όταν το h βρίσκεται πολύ κοντά στο 0 και είναι θετικός αριθμός η συνάρτηση έχω $\lambda(h)$ παίρνει την τιμή 1 ενώ όταν το h βρίσκεται πολύ κοντά στο 0 και είναι αρνητικός αριθμός η συνάρτηση

$\lambda(h)$ παίρνει την τιμή -1 . Συνεπώς δεν υπάρχει το όριο της συνάρτηση $\lambda(h)$ όταν $h \rightarrow 0$. Οπότε η συνάρτηση $f(x) = |x|$ δεν είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = 0$. Άρα υπάρχουν συναρτήσεις που δεν είναι παραγωγίσιμες σε κάθε σημείο του πεδίου ορισμού της.

Συνεπώς (I) $\rightarrow$ (Λ)

(II) Θεωρώ τις συναρτήσεις $f(x) = x - |x|$, $g(x) = |x|$

Τότε θα έχω:

$$f(x) + g(x) = x - |x| + |x| = x$$

Συνεπώς η συνάρτηση $f(x) + g(x)$ είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = 0$ ως πολυωνυμική. Γνωρίζω ότι συνάρτηση $g(x) = |x|$ δεν είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = 0$.

$$\text{Έχω: } f(x) = x - |x| \stackrel{g(x)=|x|}{\Leftrightarrow} f(x) = x - g(x) \Leftrightarrow g(x) = x - f(x)$$

Έστω ότι η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = 0$. Τότε η συνάρτηση $g(x) = x - f(x)$ είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = 0$ ως διαφορά παραγωγίσιμων συναρτήσεων (Ατοπο). Συνεπώς η f δεν είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = 0$. Οπότε μπορεί η συνάρτηση $f(x) + g(x)$ είναι παραγωγίσιμη στο σημείο x_0 χωρίς να είναι παραγωγίσιμες στο x_0 οι συναρτήσεις f και g . Οπότε (II) $\rightarrow$ (Λ)

(III) Αν ρ ρητός και $x > 0$ τότε ισχύει $(x^\rho)' = \rho x^{\rho-1}$

Συνεπώς (III) $\rightarrow$ (Σ)

(IV) Αν $x > 0$ τότε ισχύει $(\sqrt{x})' = \frac{1}{2\sqrt{x}}$

Η παράπανω ισότητα δεν ισχύει για $x = 0$!!! Οπότε (IV) $\rightarrow$ (Λ)

(V) Αν οι συναρτήσεις $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $g: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ είναι παραγωγίσιμες στο $\mathbb{R}$

τότε ισχύει $[f(g(x))]' = f'(g(x))g'(x)$. Οπότε (IV) $\rightarrow$ (Λ)

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΘΕΩΡΗΜΑΤΩΝ

1.

Να αποδείξετε ότι $(c)' = 0$ όπου c ένας σταθερός πραγματικός αριθμός

Θεωρώ τη συνάρτηση $f(x) = c$ όπου c ένας σταθερός πραγματικός αριθμός
Αν $h \neq 0$ θα έχω:

$$\frac{f(x+h) - f(x)}{h} \stackrel{\text{Ότι και να "βάλω μέσα στην } f \text{ πάντα παίρνω } c}{=} \frac{c - c}{h} = \frac{0}{h} = 0$$

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} 0 = 0$$

Επειδή υπάρχει το $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$ και είναι πραγματικός αριθμός
η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο x και ισχύει:

$$f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} = 0$$

$$(f(x))' = 0 \stackrel{f(x)=c}{\implies} (c)' = 0$$

2.

Να αποδείξετε ότι $(x)' = 1$

Θεωρώ τη συνάρτηση $f(x) = x$

Αν $h \neq 0$ θα έχω:

$$\frac{f(x+h) - f(x)}{h} \stackrel{\text{Η συνάρτηση } f(x)=x \text{ μου δίνει την τιμή που υπάρχει "μέσα στην } f \text{"}}{=} \frac{x+h-x}{h} = \frac{h}{h} = 1$$

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} 1 = 1$$

Επειδή υπάρχει το $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$ και είναι πραγματικός αριθμός
η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο x και ισχύει:

$$f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} = 1$$

$$(f(x))' = 0 \stackrel{f(x)=x}{\implies} (x)' = 1$$

3.

Να αποδείξετε ότι $(x^2)' = 2x$

Θεωρώ τη συνάρτηση $f(x) = x^2$

Αν $h \neq 0$ θα έχω:

$$\frac{f(x+h) - f(x)}{h} = \frac{(x+h)^2 - x^2}{h} \stackrel{(\alpha+\beta)^2 = \alpha^2 + 2\alpha\beta + \beta^2}{=} \frac{x^2 + 2xh + h^2 - x^2}{h} =$$

$$\frac{2xh + h^2}{h} \stackrel{\text{Βγάλω κοινό παράγοντα το } h}{=} \frac{h(2x+h)}{h} = 2x+h$$

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} \stackrel{\text{Θεωρώ το } x \text{ σταθερό και η μεταβλητή μου είναι } h!!!}{=} \lim_{h \rightarrow 0} (2x+h) = 2x$$

Επειδή υπάρχει το $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$ και είναι πραγματικός αριθμός

η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο x και ισχύει:

$$f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} = 2x$$

$$(f(x))' = 0 \stackrel{f(x)=x^2}{\implies} (x^2)' = 2x$$

4.

Αν η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη τότε και η συνάρτηση $cf(x)$ είναι παραγωγίσιμη και ισχύει $(cf(x))' = cf'(x)$ όπου c μια σταθερά

Επειδή η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη θα έχω:

$$f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$$

Θεωρώ τη συνάρτηση $F(x) = cf(x)$

Αν $h \neq 0$ θα έχω:

$$\frac{F(x+h) - F(x)}{h} \stackrel{\text{Το } F \text{ είναι το γινόμενο της σταθεράς } c \text{ επί το } f}{=} \frac{cf(x+h) - cf(x)}{h} \stackrel{\text{Βγάλω κοινό παράγοντα το } c}{=} =$$

$$\frac{c(f(x+h) - f(x))}{h} = c \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$$

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} c \frac{f(x+h) - f(x)}{h} =$$

$$c \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} \stackrel{f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}}{=} cf'(x)$$

Επειδή υπάρχει το $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{F(x+h) - F(x)}{h}$ και είναι πραγματικός αριθμός η συνάρτηση F είναι παραγωγίσιμη στο x και ισχύει:

$$F'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{F(x+h) - F(x)}{h} = cf'(x)$$

$$(F(x))' = cf'(x) \stackrel{F(x)=cf(x)}{\implies} (cf(x))' = cf'(x)$$

5.

Αν οι συναρτήσεις f, g είναι παραγωγίσιμες τότε και η συνάρτηση $f(x) + g(x)$ είναι παραγωγίσιμη και ισχύει $(f(x) + g(x))' = f'(x) + g'(x)$

Επειδή η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη θα έχω:

$$f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$$

Επειδή η συνάρτηση g είναι παραγωγίσιμη θα έχω:

$$g'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{g(x+h) - g(x)}{h}$$

Θεωρώ τη συνάρτηση $F(x) = f(x) + g(x)$

Αν $h \neq 0$ θα έχω:

$$\frac{F(x+h) - F(x)}{h} \stackrel{\text{Το } F \text{ είναι το άθροισμα των συναρτήσεων } f \text{ και } g}{=} \frac{f(x+h) + g(x+h) - (f(x) + g(x))}{h} =$$

$$\frac{f(x+h) + g(x+h) - f(x) - g(x)}{h} \stackrel{\text{Μαζεύω σε ένα κλάσμα μόνο τα } f \text{ και στο άλλο κλάσμα μόνο τα } g}{=} =$$

$$\frac{f(x+h) - f(x)}{h} + \frac{g(x+h) - g(x)}{h}$$

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{F(x+h) - F(x)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \left(\frac{f(x+h) - f(x)}{h} + \frac{g(x+h) - g(x)}{h} \right) =$$

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} + \lim_{h \rightarrow 0} \frac{g(x+h) - g(x)}{h} \stackrel{\substack{f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} \\ g'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{g(x+h) - g(x)}{h}}}{=} f'(x) + g'(x)$$

Επειδή υπάρχει το $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{F(x+h) - F(x)}{h}$ και είναι πραγματικός αριθμός

η συνάρτηση F είναι παραγωγίσιμη στο x και ισχύει :

$$F'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{F(x+h) - F(x)}{h} = f'(x) + g'(x)$$

$$(F(x))' = f'(x) + g'(x) \quad \Rightarrow \quad (f(x) + g(x))' = f'(x) + g'(x)$$

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1.

(I) Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = -2x^2$. Να αποδείξετε ότι εφαπτομένες της C_f που διέρχονται από το σημείο $A(1,0)$ είναι ο άξονας $x'x$ και η ευθεία $(\varepsilon): y = -8x + 8$

(II) Δίνεται η συνάρτηση $g(x) = a \ln x + \beta x^2, x > 0$. Να βρεθούν τα $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$ ώστε η ευθεία $(\varepsilon): y = -8x + 8$ να εφάπτεται της C_g στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$

2.

Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως (Σ) ή (Λ)

$$(I) (\sqrt{x^2 + 1})' = \frac{x}{\sqrt{x^2 + 1}}, x \in \mathbb{R} \quad (II) (\varepsilon\phi x)' = 1 + \varepsilon\phi^2 x, x \neq \kappa\pi + \frac{\pi}{2}, \kappa \in \mathbb{Z}$$

$$(III) (\eta\mu(x^3 + 1))' = x^2 \sigma\upsilon\nu(x^3 + 1) \quad (IV) (\ln(x^4 + 1))' = \frac{5x^3}{x^4 + 1}, x \in \mathbb{R}$$

$f'(x_0) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x_0+h) - f(x_0)}{h}$	$(f+g)' = f' + g'$	$(cf)' = cf', c: \Sigma \text{ ταθερά}$
$\left(\frac{f}{g}\right)' = \frac{f'g - fg'}{g^2}, g \neq 0$	$(fg)' = f'g + fg'$	$(f(g(x)))' = f'(g(x))g'(x)$
$(c)' = 0, c: \Sigma \text{ ταθερά}$	$(x^\alpha)' = \alpha x^{\alpha-1}$	$(x)' = 1$
$(e^x)' = e^x$	$(\ln x)' = \frac{1}{x}, x > 0$	$(\eta\mu x)' = \sigma\upsilon\nu x$
$(\varepsilon\phi x)' = \frac{1}{\sigma\upsilon\nu^2 x}, x \neq \kappa\pi + \frac{\pi}{2}, \kappa \in \mathbb{Z}$	$(\sigma\upsilon\nu x)' = -\eta\mu x$	$(f^\alpha)' = \alpha f^{\alpha-1} f'$
$(e^f)' = e^f f'$	$(\ln f)' = \frac{f'}{f}, f > 0$	$(\eta\mu f)' = \sigma\upsilon\nu f \cdot f'$
$(\sigma\upsilon\nu f)' = -\eta\mu f \cdot f'$	$(\varepsilon\phi f)' = \frac{f'}{\sigma\upsilon\nu^2 f}, f \neq \kappa\pi + \frac{\pi}{2}, \kappa \in \mathbb{Z}$	
$\alpha^{-\nu} = \frac{1}{\alpha^\nu}, \alpha \neq 0$	$\alpha^{\frac{\mu}{\nu}} = \sqrt[\nu]{\alpha^\mu}, \alpha > 0, \nu, \mu \in \mathbb{N}^*$	